

■ УДК 784.68.079:378.4(477.54-25)

Л. В. Кудрич, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

ЗНАЧЕННЯ КОНКУРСНИХ ЗАХОДІВ У ВИХОВАННІ ЕСТРАДНОГО СПІВАКА

Проаналізовані місце та роль конкурсів і фестивалів у контексті розвитку української культури. На прикладах виконавців (студентів Харківської державної академії культури) досліджено, як означені заходи впливають на формування творчого стилю артистів-початківців. Розглянуто, як за допомогою сценічної і конкурсної практики вдосконалюється майстерність молодих артистів. Акцентовано, що вищеозначена практика для виконавців є обґрунтованим стимулом до участі в телевізійних проектах, що особливо виявляється у відповідному психологічно зрілому настрої виконавців перед камерою.

Ключові слова: конкурс, фестиваль, телевізійний проект, гала-концерт, естрадний співак.

Л. В. Кудрич, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ЗНАЧЕНИЕ КОНКУРСНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В ВОСПИТАНИИ ЭСТРАДНОГО ПЕВЦА

Анализируются место и роль конкурсов и фестивалей в контексте развития украинской культуры. На примерах исполнителей (студентов Харьковской государственной академии культуры) исследуется, как данные мероприятия влияют на формирование у начинающих артистов своего творческого стиля. Рассматривается, как с помощью сценической и конкурсной практики совершенствуется мастерство молодых артистов. Акцентируется, что вышеуказанная практика для исполнителей становится обоснованным стимулом к участию в телевизионных проектах, что особенно проявляется в соответствующем психологически зрелом настрое исполнителей перед камерой.

Ключевые слова: конкурс, фестиваль, телевизионный проект, гала-концерт, эстрадный певец.

L. V. Kudrych, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

SIGNIFICANCE OF COMPETITIVE EVENTS IN POP SINGER EDUCATION

The place and role of competitions and festivals in the context of Ukrainian culture development are analyzed. Using the examples of the performing artists (the students of the Kharkiv State Academy of Culture), the paper studies the way the defined events affect the formation of the creative style of the novice artists. The way of improving the skills of the young artists with the help of scenic and competitive practices is

considered. It is emphasized that the performers are prepared to take part in TV projects that is especially evident in their proper psychologically mature mood and behavior on camera.

Key words: competition, festival, TV project, gala concert, pop singer.

Постановка проблеми. Сучасна масова культура України зумовлює певні особливості художньо-виконавського мистецтва, одним з напрямів його вдосконалення є конкурсний рух, у межах якого відбуваються демонстрація талантів та відбір найкращих, за допомогою чого формується основа мистецтва естради. Оскільки конкурсний рух нині — масове явище, то це потребує нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику фестивально-конкурсних заходів на оглядовому рівні розглядали такі дослідники, як І. Кононова [1], Ю. Лошков [2], С. Манько [3] та ін. Але науковці повно не вивчили весь процес розвитку і формування молодих артистів з аналізом впливу на нього підготовчої роботи над стилем та образом виконавців, концертних, конкурсних і, нарешті, телевізійних заходів, що, безумовно, не можуть не впливати на творчий імідж молодих виконавців.

Мета статті — дослідити процес формування творчого іміджу молодого артиста в сучасних умовах, невід'ємними складовими якого є концертна практика й участь виконавців як у конкурсах різного рівня, так і у відомих рейтингових телевізійних проектах, які висувають певні вимоги до зовнішнього вигляду артистів, їх сценічної поведінки, визначають пріоритетні стилістичні орієнтири та інколи навіть нав'язують епатажну манеру виконання й репертуар).

Виклад основного матеріалу дослідження. В. М. Шейко зазначає: «Нові ідеї та нове розуміння світу формують і нове відчуття реальності, створюють нові соціальні потреби» [5, с. 466]. До нових соціальних потреб належить і формування нових творчих телевізійних проектів, які, на думку О. М. Соболевої, «націлені на створення нових «зірок»» [4, с. 341].

Державна незалежність України надала нових можливостей для розвитку різноманіття форм музичної діяльності в культурному просторі. Виникають нові форми музичних напрямів, зокрема телевізійні шоу та вокальні проекти («Х-Фактор», «Голос Країни», «Народна зірка», «Шоу №1», «Фабрика зірок»). Більше можливостей мають фестивальний та конкурсний рухи.

Спочатку розглянемо телевізійні проекти й участь українських молодих студентів-артистів у цих заходах. Телепроекти формують той чи інший рівень глядача та висувають вимоги до професійного співака. Час прогресу зумовлює нове бачення артиста на сцені. Це має бути не лише професійний вокаліст, а артист з власним

сприйняттям світу. Що мається на увазі? Коли молодий співак бере участь у телевізійному шоу, невід'ємною його складовою є інтерв'ю, яке потім використовується як історія життя цієї особи. Розповідь виконавця повинна зацікавити своїм баченням сучасного світу й енергетичним спрямуванням, тобто учасник проекту має бути досвідченим та з високим рівнем інтелекту. Усі виконавці, котрі навчалися в Харківській державній академії культури (далі ХДАК) і брали участь у телевізійних проектах, довели це на сцені й екрані.

Учасниками проектів стали: Артем Верещак (випускник ХДАК, старший викладач кафедри естрадного співу, учасник проекту «Голос Країни»), Софія Сухорукова («Фабрика зірок» та «Голос Країни»), Артур Сошин («Шоу №1», «Голос Країни», «Фабрика зірок», «Х-фактор» і «Співай, якщо зможеш»), Єгор Шагаков («Голос Країни»), Ян Костирко («Голос Країни», «Народна Зірка»), Роман Голубев («Голос Країни»), Вагіф Нагієв («Голос Країни»), Дана Одинець («Голос Країни»), Уляна Рудакова (переможниця проекту «Народна зірка»).

Важливим аспектом, необхідним для відбору, є практика роботи на сцені. Тобто перш ніж брати участь у кастингу телевізійного шоу, потрібно пройти немало випробувань концертними, а ще більше конкурсними чи фестивальними змаганнями. Зазвичай, усі учасники шоу (котрі навчалися в ХДАК) — лауреати національних та міжнародних конкурсів. Кожен крок цих випробувань загартовує, шліфує та вдосконалює майстерність молодого виконавця, таким чином наближуючи його до омріяної мети.

Кожен з вищезазначених учасників мав велику психологічну витримку, що є однією з головних умов кастингу, адже чисельність конкурсантів не дозволяє слабким втриматися на сцені. Від самого початку слід пройти немало відбіркових етапів, у результаті чого з тисяч залишаються одиниці. Надзвичайно складні та багатогодинні очікування на відборах і ефірах потребують, окрім психологічної, ще й фізичної витримки, адже інколи під час записів телевізійних проектів доводиться виступати перед камерою вночі (якщо записи програм затримуються в часі). Коли артист-співак є професійно підготовленим, це здебільшого має позитивний результат. Отже, завжди артист повинен продемонструвати свої творчі можливості, незважаючи ні на що.

Важлива робота передуює виходу на сцену молодого артиста. Етапи підготовки такі: досконале володіння технічними голосовими навичками, художньо-виконавською роботою та сценічною майстерністю. Усі вищеназвані аспекти є необхідністю до створення професійного естрадного співака. У свою чергу, якщо говорити конкретніше, то слід звернутися до вимог сучасності щодо естрадних виконавців. Ці вимоги рівні для всіх кастингів та конкурсів, які проходять на

телебаченні («Голос країни», «Х-фактор», «Народна зірка», «Фабрика зірок» та ін.).

Творче зростання артиста-вокаліста неможливе без удосконалення своєї майстерності на сцені. На рівні кафедри в навчальній програмі це здійснює дисципліна «Практика», яка проводиться згідно з навчальним планом з 3-го курсу та є невід'ємною складовою всього творчого процесу. Особливе значення має виробнича практика, без якої виступи в концертах студентів означеної кафедри неможливі. Під час неї надто важливо закріпити свій творчий стиль-імідж та апробувати його на публіці.

Кафедра естрадного співу існує 15 років. За цей час понад 100 випускників та студентів стали лауреатами конкурсів та учасниками телепроектів. Хто з артистів може бути запрошеним до того або іншого проекту? Проведена дослідницька діяльність серед студентів кафедри естрадного співу відповідає на це запитання. Хто саме стає учасниками та переможцями шоу-програм і кастингів? Зазвичай, це артист, котрий не лише має голос та досконало володіє ним, але добре відчуває сцену, публіку (тобто має сценічне відчуття), сценічну рухливість і свій творчий імідж.

Що об'єднує всіх вищезазначених артистів, котрі є вихованцями кафедри естрадного співу? Кожен з них має свою неповторну індивідуальність, що робить кожного артиста впізнаваним та відмінним від інших (тобто це індивідуальність, яка наповнена безпосередністю і магічно впливає на слухача).

Для молодого виконавця, як зазначає І. В. Кононова, «участь у конкурсах — це запорука повноцінної та успішної творчої діяльності» [1, с. 150]. Артист естради, щоб професійно ствердитися, повинен брати участь у конкурсному житті.

Слово фестиваль походить від латинського «festivus» — веселий, святковий. «Музичний фестиваль — це свято, яке складається із циклу концертів, об'єднаних загальною назвою та програмою» [6, с. 128]. Існують фестивалі монографічні з творів одного композитора і тематичні (присвячені одному стилю, жанру, епосі).

«Конкурс (від латинського «concur» — зустріч) — змагання музикантів. Основне завдання конкурсу — виявити та захопити молодих виконавців» [6, с. 85].

Можна стверджувати, що конкурс та фестиваль — це найвища організація концерту, який демонструє вміння та художньо-виконавські здібності молодих артистів і збирає зацікавлену публіку.

Гала-концерт формує критерії визначення якості мистецтва, основні завдання артиста та публіки, необхідні для того, щоб створити якісний фестиваль чи проект та внести нове в розвиток культури.

Гала-концерт — це масштабне дійство, яке готується після закінчення конкурсних днів, коли немає суперництва, і тому йому властивий найбільший процент натхнення, який для звичайних концертів не характерний.

Підготовча робота відбувається в декілька турів (вибори артистів до гала-концерту у формі творчих прослуховувань компетентними членами журі, з методичним обговоренням виконаних програм).

Харківська державна академія культури територіально розташована в центрі Харкова. Тому ХДАК є безпосередньо культурним центром міста і творчим потенціалом вокально-естрадного мистецтва. Зокрема йдеться про організацію, проведення фестивалів та конкурсів місцевого та міжнародного рівнів. На думку Ю. І. Лошкова: «Фестиваль безпосередньо асоціюється, а часто просто ототожнюється з конкретним містом, а рівень фестивалю чи конкурсу сприяє іміджу міста у світовій культурі» [2, с. 127].

Високий професійний рівень майстрів кафедри дозволяє оцінювати художній рівень конкурсантів та їх творів.

Так, на базі ХДАК у Харкові у 2012 р. започатковано щорічний міжнародний фестиваль «DanceSong Fest», який відбувається четвертий рік поспіль за підтримки керівних органів міста, а його визнання та популярність сприяють іміджу міста й країни в усьому світі.

З метою виявлення результатів створено професійну номінацію від 18 та доросліше. Для цієї вікової категорії обов'язковим є твір українського автора (2013 р. — І. Поклад, 2014 р. — Н. Могилевська й О. Скрипка). Це випробування надається професіоналам, для підтвердження високого виконавського рівня завдяки створенню свого неповторного стилю в кавер-версіях творів. Відбувається спілкування з артистами з інших міст України та зарубіжжя (Німеччина, В'єтнам, Азербайджан, Молдова, Білорусь, Китай, США та ін.). Отже, в Харкові створено можливість для міжнародного культурного спілкування, завдяки якому вітчизняні конкурсанти можуть вносити до свого добробку щось нове та ділитися яскравим колоритом української музики.

Особливістю конкурсу є спілкування з авторами та виконавцями естради України в он-лайн режимі, тобто два роки поспіль ми затверджуємо обов'язкову пісню на конкурсі того чи іншого автора. У 2013 р. обов'язковими були пісні легендарного маестро, Народного артиста України І. Поклада, спілкування конкурсантів з автором через його сайт. Ігор Дмитрович надавав ноти виконавцям та висував певні вимоги до них, а кульмінація цього дійства — винагорода та визначення автором переможців.

У 2014 р. обов'язковим було виконання пісень Н. Могилевської та О. Скрипки, де ці артисти самостійно визначали переможців.

У час новітніх технологій важливим є пошук молодію обдарованою особистістю свого творчого «Я». Спілкування з кумирами та їх творча оцінка має доленосне значення під час формування молодого артиста.

Окрім цього, відбувається популяризація української естради. Співпраця з авторами надає нових можливостей щодо пошуку індивідуальності, відпрацьовується стиль, удосконалюється під нові версії твору фонограма, пісня ніби набуває нового життя.

Під час відбіркових турів артист творчо розвивається, навчається спілкуватися з публікою в екстремальних умовах, опановувати себе, долучати всі свої творчі ресурси і внаслідок цього здійснює крок уперед. На гала-концерт він виходить професійнішим, розкутішим і впевненішим у собі (тобто конкурс — це рух уперед до впевненості й удосконалення). Важливим у цьому разі є суперництво, адже коли поряд конкурент високого рівня, то конкурсантові потрібно навчитися максимально мобілізувати власні ресурси, сфокусуватися на виконанні й «увімкнути» всі необхідні емоції, відчуття та інтуїцію, щоб бути найкращим.

Положення фестивалю-конкурсу слід розробляти з урахуванням усіх вимог до конкретного заходу і відображенням структури фестивалю чи конкурсу.

Обов'язковими до розробки положення є: чітке визначення того, хто організовує захід; номінації; вікові категорії; програма; виконавська програма (обов'язковий твір); оголошення членів журі; дата і місце проведення заходу; місце перебування організаційного комітету, зразок заявки учасника фестивалю; музично-технічні засоби повинні бути підготовлені згідно з вимогами виконавців; професійне оформлення сцени; наявність своєї електронної адреси та логотипа.

Висновки. Вищеозначене свідчить, що рівень виконавців необхідно відстежувати (тобто вимагати надсилання фонограм чи відеоматеріалів до організаційного комітету). Лише за дотримання умов рівень заходу буде достатньо високим.

Існують різні конкурси чи фестивалі (національні, обласні, сільські), кожен з яких так чи інакше впливає на музичну культуру міста, області чи країни. У свою чергу, фестивалі чи конкурси належать до форм та способів музичної діяльності, що є історико-культурними та соціально-політичними пріоритетами України.

Немало спільного з фестивалями мають конкурси зі змаганнями, що вможливають виявити гідних серед його учасників або найкраще з того, що надіслано на огляд. Організація та проведення конкурсу в певній галузі творчості, зокрема міжнародного рівня, свідчить: місто

має достатній потенціал у цій творчій галузі й усі умови для оцінювання художнього рівня запропонованого твору.

Перевага відомих рейтингових проєктів полягає в тому, що вони допомагають формуванню вітчизняної вокальної школи з певними особливостями у виконавському мистецтві. Це спонукає до демонстрації власних творчих можливостей співаків, надає шансу творчій особистості заявити про себе не лише на всю країну, а й вийти на міжнародний рівень.

Перспективою подальших досліджень може бути ґрунтовне вивчення подальшого вдосконалення майстерності молодих естрадних виконавців у вітчизняній музичній культурі.

Список використаних джерел

1. Кононова И. В. Конкурсная жизнь: инновации и перспективы (на примере турнира «Terem crossover» / И. В. Кононова // Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матер. всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19–20 квіт. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. — Харків, 2012. — С. 149.
2. Лошков Ю. Фестивально-конкурсні заходи в культурі міста / Ю. Лошков // Традиційна культура в умовах глобалізації: регіональні особливості та розвиток туризму : матер. наук.-практ. конф. (24–25 трав. 2013 р.). — Харків : Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва, 2013. — 271 с. — С. 126–128.
3. Манько С. Б. Естрадна вокальна школа / С. Б. Манько // Культура та інформаційне суспільство XXI ст. : матер. всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22–23 квіт. 2015 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. — Харків, 2015. — С. 115.
4. Соболева О. М. Оновлені форми розвитку вітчизняного шоу-бізнесу / О. М. Соболева // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф. 22–23 лист. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. — Харків, 2012. — С. 340–341.
5. Шейко В. Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти) : монографія / Василь Шейко ; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т культурології. — Київ, 2011. — 624 с.
6. Юцевич Ю. Е. Словарь музыкальных терминов / Юрий Евгеньевич Юцевич. — 3 изд., перераб., доп. — Киев : Муз. Украина, 1988. — 263 с. : ил.

References

1. Kononova I. V. Konkursnaya zhizn: innovatsii i perspektivy (na primere turnira «Terem crossover» / I. V. Kononova // Kultura ta informatsiine suspilstvo XXI st. : mater. vseukr. nauk.-teoret. konf. molodykh uchenykh, 19–20 kvit. 2012 r. / Kharkiv. derzh. akad. kultury ; za zah. red. V. M. Sheika ta in. — Kharkiv, 2012. — S. 149.

2. Loshkov Yu. Festyvalno-konkursni zakhody v kulturi mista / Yu. Loshkov // Tradytsiina kultura v umovakh hlobalizatsii: rehionalni osoblyvosti ta rozvytok turyzmu : mater. nauk.-prakt. konf. (24–25 trav. 2013 r.). — Kharkiv : Oblasnyi orhanizatsiino-metodychnyi tsentr kultury i mystetstva, 2013. — 271 s. — S. 126–128.
3. Manko S. B. Estradna vokalna shkola / S. B. Manko // Kultura ta informatsiine suspilstvo XXI st. : mater. vseukr. nauk.-teoret. konf. molodykh uchenykh, 22–23 kvit. 2015 r. / Kharkiv. derzh. akad. kultury ; za zah. red. V. M. Sheika ta in. — Kharkiv, 2015. — S. 115.
4. Sobolieva O. M. Onovleni formy rozvytku vitchyznianoho shou-biznesu / O. M. Sobolieva // Kulturolohiia ta sotsialni komunikatsii: innovatsiini stratehii rozvytku : mater. mizhnar. nauk. konf. 22–23 lyst. 2012 r. / Kharkiv. derzh. akad. kultury ; za zah. red. V. M. Sheika ta in. — Kharkiv, 2012. — S. 340–341.
5. Sheiko V. Kultura Ukrainy v hlobalizatsiino-tsyvilizatsiinomu vymiri (istoryko-metodolohichni aspekty) : monohrafiia / Vasyi Sheiko ; Nats. akad. mystetstv Ukrainy, In-t kulturolohi. — Kyiv, 2011. — 624 s.
6. Yutsevich Yu. E. Slovar muzykalnykh terminov / Yuriy Evgenyevich Yutsevich. — 3 izd.. pererab.. dop. — Kiyev : Muz. Ukraina. 1988. — 263 s. : il.

■ UDC [784.68.079:378.4(477.54-25)]

Kudrych L. V., Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
ludmilakudrich@mail.ru

SIGNIFICANCE OF COMPETITIVE EVENTS IN POP SINGER EDUCATION

The aim of the paper is to study the ways of shaping a young performing artist's creative image in the present context, where concert singing and participation in the competitions of various levels as well as in famous rating television projects are an integral part.

Research methodology. The methods of observation, comparison and analysis are used. The study investigates this issue by comparing the ways of shaping young performing artists from the perspective of the author's creative experience.

Results. There are many levels of competitions and festivals (international, national, regional, local). Each one of them influences musical culture of the city, region or country. In their turn the festivals or competitions are related to the forms and methods of musical activity in the field of historical, cultural, social and political priorities of the country. The study has confirmed that an important aspect for the selection is stage practicing. Before coming to the casting TV show a young artist has to take part in many concert and competitive or festival competitions. The author provides evidence for the benefits of well-known rating projects. They

facilitate the formation of a national vocal school in performing arts. It testifies to the fact that singers demonstrate their creative abilities and show themselves not only in the country, but also in the international level.

Novelty. The paper is the first attempt for analyzing the success of young pop singers (the students of the Kharkiv State Academy of Culture) in the contests and television projects. The main stages of shaping a personal creative style have been outlined.

The practical significance. The information contained in this article can be of interest to the Ukrainian teachers in new developments of the updated views in training young pop singers.

Key words: competition, festival, TV project, gala concert, pop singer.

Надійшла до редколегії 03.02.2016 р.